

SOS 2001. Moderne sosiologisk teori, høsten 2003.

Til: Kursdeltakerne

Fra: Ragnvald Kalleberg

Om: Disposisjon og stikkord til forelesning

Sted/tid: Auditorium 1, Vilhelm Bjerknes Hus. 19/8-03. kl. 12.15-14.

1. Litt om "teori".

- Teori som del av helhetlig forskningsopplegg (spørsmål, erfaringsmateriale, analytiske kategorier="teori", svar).
- Ord og ords betydning; betegnelse og begrep. 14 forskjellige betydninger av ordet (betegnelsen) "teori".
- Litt mer om betydning 11 og 2.

2. Litt teoretisering om "forskningsopplegg".

- Wallace og Wolfe's (*Contemporary Sociological Theory*, 1999, kap. 1) definisjon av strukturen i sosiologisk teori: *subject matter* (mikro-makro) & *methodology* (deduktiv-induktiv, kvalitativ-kvantitativ) & *basic assumptions* (menneskets natur; determinert-kreativt, interesse eller verdibestemt) & *types of questions* (beskrive/ forstå vs. forklare/ forutsi).
- W&W betegnelse om "teori" har i stor grad samme betydning som RKs betegnelse "forskningsopplegg". Teori, betydning 15.
- RKs begrep om forskningsopplegg: spørsmål-svar logikk; logikken i sosiologisk forskning; *vitenskapenes enhet* (kjerne kurs ved universiteter); logikken i menings- og viljesdannelse generelt; jf. Popper-innsikten (vitenskap som *enlightened common sense*).

3. Layders hovedtema: Mikro-makro. (Kap. 1).

- Karakterisering av hva Layder gjør i *Understanding Social Theory*. Hva slags forskningsopplegg er han involvert i?
- Hovedtema/fokus. Betegnelse og begrep: mikro og makro.
- Erfaringsmateriale? Utvalgsproblemer. Representativitet. Erfaringsbasert teoretisering (erfaringsbasert vitenskapsteori; lese-erfaringer; dokumenter-kvalitative data).
- Analytiske kategorier.
- Om tre viktige todelinger i sosiologien: individ-samfunn, handlingstruktur, mikro-makro.
- Noen linjer til Berger og Luckman (kap. 5), Giddens (kap. 8) og Merton (kap. 2).

4. Arven etter Talcott Parsons. (Kap. 2 hos Layder).

Presentasjon.

- *The Structure of Social Action*. Voluntarisme, samfunnsmessig orden, plassering i forhold til andre teoretikere.
- *The Social System*. 4 nivåer. 4 systemer. Utfordringer for systemer, tiltak og mekanismer for å møte utfordringer.
- Rolle og mønstervariabler. Rollen som forbindelsesledd mellom mikro og makro.

Vurdering (positiv og negativ) av Parsons.

- Hva gjør Layder nå, i forhold til forskningsopplegget?
- Determinisme. Motstridende vurderinger.
- Neglisjering av konflikter og interessemotsetninger.
- Teori i betydning 14: forklare. Se s. 29. (Forskjellig fra "forklaring", som inngår i T 6).
- Hva kan vi lære av Parsons?

5. Arven etter Marx. Marxismen og marxismer. (Layder kap. 3).

Litt om Marx og marxismer.

- Marx og hans bidrag.
- Perioden fra 1848 til 1917. Fra 1918 til 1989/1991.
- Økonomiens primat, historisk utvikling, klassekonflikter (perspektiver)
- Fremmedgjøring og ideologi

Strukturell marxisme.

- Louis Althusser. Individuer, handlinger og mikro-forhold forsvinner.
- Likheter og ulikheter mellom Althusser og Parsons.
- Andre typer marxisme (Leonard). Vurdering av strukturell marxisme.

Post-modernisme.

- Post-strukturalistisk tradisjoner. Forkasting av strukturer og objektivitet.
- Postmodernisme som ny type samfunn, ny type samfunnsanalyse, kulturelle stiler.

"Marxismens" bidrag.

- Historie og gruppeinteresser.
- Samfunnsmessig orden.
- Mikro-makro utfordringen.

